

Årgang 2011 har rod i hukommelsen

Der mangler et systematisk arbejde med hukommelse i folkeskolen, mener eksperter.

- Tegning: Morten Voigt

Læs også

- [Hukommelsestab gør vores kultur fattigere](#)
- [Vi husker, ergo er vi](#)
- [Farvel til den hullede hukommelse](#)
- [10 metoder til at huske](#)
- [De 10 vigtigste årsager til, at vi glemmer](#)

Annonce

Tema

[Folkeskolen](#)

[Hukommelse](#)

Emneord

[folkeskolen](#) | [erindring](#) | [hukommelsen](#) | [Sten Clod Poulsen](#) | [Alan David Baddeley](#)

[ForstørSendPrint](#)

K [Morten Mikkelsen](#) | 23. november 2011

Forskere har opnået dyb indsigt i, hvordan vi husker. Men ifølge eksperter smitter denne indsigt endnu ikke af på folkeskolen, hvor der mangler et systematisk arbejde med hukommelsen

En skolelærer anstrenger sig for at lære sine elever matematik og for at præsentere stoffet indbydende ved hjælp af et smartboard. Alligevel er det, som om hver time begynder fra nul. Eleverne har glemt det meste af det, der blev gennemgået sidst. Læreren forstår det ikke – han repeterer jævnligt stoffet for sine elever. Men han overser, at det ikke er ham, der skal repetere. Det er hans elever, der skal overhøre sig selv og bringe stoffet i erindring, før det forsvinder i glemmebogen.

LÆS OGSÅ: [Lærere glemmer at arbejde med elevers hukommelse](#)

En præst havde i 20 år hver søndag læst den samme bøn op fra bønnebogen. En dag fik han den tanke, at han måtte kunne den relativt korte tekst udenad og prøvede derfor at holde bogen lukket. Men han huskede intet, for han havde på intet tidspunkt arbejdet aktivt med at kunne genkalde sig teksten.

En psykolog og forfatter med særlig interesse for læring og hukommelse tog på fem dages kursus for at lære at bruge regneark-programmet Excel på computeren. Han løste opgaverne og konstaterede ved kursets slutning, at han kunne bruge programmet. Nogle måneder senere ville han i sit arbejde bruge Excel, men måtte indse, at han ikke længere kunne bruge programmet. Han havde ikke husket i tide at tage fat i sin nye lærdom og repetere den for sig selv. Derfor var den glemt igen.

I løbet af de seneste årtier har psykologer og hjerneforskere opnået dyb indsigt i, hvordan hukommelsen fungerer. Men hvis man ser på den danske folkeskole, er det svært at få øje på eksempler på, at denne indsigt er overført til praksis. Det siger Sten Clod Poulsen, der er psykolog og tidligere forsker ved Danmarks Lærerbøjskole og i dag har sit eget konsulentfirma for skoleverdenen samt skriver fagbøger om læring og hukommelse. Han er samtidig ophavsmand til de tre eksempler, hvoraf nummer to dog er et citat fra den britiske hukommelsesforsker Alan David Baddeley.

Hans hovedpåstand er, at ikke alene har den danske skoleungdom masser af rod og huller i hukommelsen. Den danske lærerstand er også modstander af at arbejde mere fokuseret med, at eleverne får fyldt de indre bibliotekshylder op og kategoriseret den viden, der står på hylderne, så den er til at finde frem igen.

”De fleste mennesker har en sund sans for, hvad der skal til, når det virkelig gælder om at kunne huske noget. Vi øver os. Vi repeterer stoffet for os selv. Siger det højt ud i luften eller tænker det inde i hovedet. Men inden for den pædagogiske verden har man givet slip på denne indsigt, fordi den er blevet forbundet med den sorte skole,” siger Sten Clod Poulsen.

Resultatet er naturligvis ikke, at ingen elever husker noget som helst. Men psykologen er overbevist om, at en del af forklaringen på danske elevers middelmådige resultater i de internationale PISA-undersøgelser skal findes i, at lærere ikke arbejder systematisk med hukommelsen:

”Indstillingen har været, at vi i Vesten skulle uddanne ungdommen til kreative analytikere ved hjælp af projektorienteret undervisning og derved bevare et forspring i forhold til den solide basisskole i de asiatiske lande. Men enhver, der studerer det kinesiske skolesystem, opdager, at de er langt med at kombinere de to tilgange, og det er vi også nødt til at gøre, hvis ikke vi vil sakke uhjælpeligt bagud.”

Hvordan husker vi? Forskningen er nået langt med at kortlægge de præcise områder i hjernen, hvor de forskellige dele af tænkningen finder sted, herunder hukommelsen.

Grundlæggende kan man sige, at vi har tre hukommelser, der har hver sin afdeling oppe på øverste etage. Hvis man bruger dette forenklede billede, skal man forestille sig, at de tre afdelinger er henholdsvis en modtagestation, en analyseafdeling og et bibliotek.

Modtagestationen kalder Sten Clod Poulsen for øjeblikshukommelsen. Det er de steder i hjernen, som modtager billeder fra øjnene, lyd fra ørerne og alle de andre sanseindtryk. Her er

heftig aktivitet, for vi bombarderes konstant med information udefra. Til gengæld forsvinder al information ud i glemselen i løbet af få sekunder – medmindre nogle af regnedrengeneovre i analyseafdelingen er opmærksomme på, at der er indkommet noget spændende, som er værd at arbejde videre med.

Analyseafdelingen kalder hukommelsesforskerne for arbejdshukommelsen. Dette er den aktive del af hele hukommelsessystemet. Her bearbejder hjernen informationerne. Men det er også en flaskehals, for det er kun muligt at håndtere en lille håndfuld informationer ad gangen, og når der er gået et sted mellem en halv og to timer er det hele glemt igen – medmindre nogle af arkivarerneovre fra biblioteket har fået overdraget sagsmappen og lagt den på den rette hylde.

Biblioteket kalder hukommelsesforskerne for langtidshukommelsen. Hvis en viden er lagret her og kategoriseret ordentligt – og hvis arkivarerne og regnedrengene samarbejder om at få den eftersat med et vist interval – vil vi bære denne viden med os resten af vores levetid. Den bedst organiserede viden kan vi selv genkalde, som vi vil. Hvis bibliotekets kategoriseringssystem er mindre gennemført, kan det være, at der et sted på en hylde ligger noget viden, vi ikke selv kan bringe frem, men som kan aktiveres ved genkendelse. For eksempel hvis vi husker teksten til en sang, vi ellers havde glemt, når en anden begynder at synge den.

Men det skal også med, at hjernen rummer forskellige hukommelsessystemer. Ligesom biblioteket for eksempel kan være opdelt i afdelinger for skønlitteratur, faglitteratur og tidsskrifter, har hjernens bibliotek en række underafdelinger, hvoraf den procedurale, den episodiske og den semantiske hukommelse er de vigtigste.

Den procedurale hukommelse rummer ting, vi lærer gennem fremgangsmåde og husker ”af os selv”. For eksempel helt basale ting som at gå, cykle og tale vores modersmål.

Den episodiske hukommelse er forbundet med en bestemt oplevelse. Her opbevarer vi historien om os selv. Hvis vi har noget lærdom arkiveret her, husker vi det i kraft af, at vi husker, hvornår og hvordan vi lærte det. Ifølge Sten Clod Poulsen er det meget begrænset, hvor meget skolen kan få ud af at styrke denne form for hukommelse.

”En række folkeskolefolk har forelsket sig i dette system, men det kan ikke bruges til ret meget intellektuelt, fordi personen bedst husker ved at blive bragt i præcis samme situation, som da han eller hun lærte det. I det semantiske system er informationen løsrevet fra situationen og derfor det rette system til tilegnelse af boglige fagkundskaber,” siger han.

Dermed peger han på, at mange af de bestræbelser, undervisere gør sig for at gøre skolens stof vedkommende, kan være forfejlede. Hvis indsatsen koncentrerer sig om at gøre læresituationen til en oplevelse, risikerer man, at informationerne havner på en forkert hyldeovre ved skønlitteraturen. I stedet for at være faglitterært stof, som måske virker kedeligt, men i kraft af god kategorisering og jævnlig repetition kan hentes frem i en hvilken som helst sammenhæng.

Hans anbefaling er derfor, at lærere gerne må undervise på en måde, så stoffet føles vedkommende og bruges aktivt af eleven. Men samtidig skal lærer og elev være bevidst om, at stoffet skal kunne bringes frem i hukommelsen af eleven selv – uden hjælp udefra og uanset hvor eleven befinder sig:

”Der bliver i folkeskolen talt alt for meget om, at elever skal have lyst til at lære, og at elever

lærer i relationer. Vi må også indse, at en del af stoffet skal vi bare sætte os ned og lære, uanset om vi har lyst til det. Og det eneste sted, læring foregår, er inde i elevens hoved. Derfor er udfordringen at få eleven væk fra forstyrrende kammerater i klassen eller projektgruppen, at slukke for computeren eller projektoren og skabe ro til, at hjernen kan arbejde med at huske.”